

Üks väheseid piirkondi Eestis, kus rannaniidud traditsioonilise majandamise - peamiselt karjatamise - tulemusena veel küllalt hästi säilinud, on Kihnu saar. Tüüpilised rannaniidud hõlmavad suure osa Kihnu rannikuvööndist ja veiste, hobuste ning lammaste karjamaana, kuid ka heinamaana on neid kasutatud paljude inimpõlvede vältel. Nii on siin kujunenud ja säilinud küllalt mitmekesise liigilise koosseisuga taimekooslused. Samuti on ranna-alad olnud paljude merelindude pesitsus-, toitumis- ja rändepeatuspaikadeks.

Muutunud ühiskondlik-majanduslikes tingimustes on viimastel aastatel drastiliselt vähenenud loomapidamine ja seoses sellega ka rannaniitude traditsiooniline majandamine. Tulemuseks on väga kiire rannaniitude kinnikasvamine eriti pillirooga, aga ka suurekasvuliste kõrrelistega (roog-aruhein, kõrge raikaerik jt.). Kuigi Kihnu oma eraldatuse ja heas mõttes arhailisusega on suutnud suure osa oma rannaniitudest säilitada, on siiski ka siin põllumajanduse taandumise tulemusena osa rannaniite hävinud ja allesjäänud osaliselt hävimas liiga väikese karjatamiskoormuse tõttu. Üha vähemaks jääb vikerkaarevärvilistes triibuseelikutes memmesid, kes õhtuhakul oma lehmad ja uted mere äärest koju juhatavad.

Kõige halvemas seisus on saare idarannikul Lemsi ja Rootsiküla all asuvad rannaniidud, mis on juba aastaid karjatamata ja seetõttu üleni roostunud. Kohalike elanike sõnul olid need varem kolhoosi lehmakarjamaad. Idarannikul on paremini säilinud Lemsi küla Uuetapu talu rannakarjamaa, kus sel suvel karjatati 5 veist. Sellel alal fikseeriti kokku 137 soontaimeliiki. Erilised haruldused nende hulgas küll puuduvad, kuid karjamaa on huvitav maastikuliselt ja koosluseliselt. Nimelt on selle maapoolne serv liivane, veidi isegi nõmmetaoline. Ranna-äär on aga rohke adruvætise tõttu väga lopsaka ja nitrofiilse taimestikuga. Karjatamiskoormus on vaatamata väikesele pindalale väike.

Saare lõunaosas on suhteliselt kitsa ribana 4 veisega karjatatav ala, mis kuulub Rootsiküla alla. Tüüpilist rannaniitu on siin suhteliselt vähe, vaid mõni meeter veepiiril. Põhja pool asub kinnistunud luitevall, kaguosas kadakaga looanaloo. Alal loendati 120 soontaimeliiki, nende seas suhteliselt harva esinevad rand-kikkaputk, koera-pöörirohi, haruline jõgitakjas ja vesikeress. Ka siin on karjatamiskoormus liiga väike, kuid siiani on kitsas rannaniidu riba suhteliselt hästi säilinud.

Kõige ulatuslikumad rannaniidud asuvad saare loode- ja põhjaosas. Territooriumid on talude gruppide vahel ära jagatud ja eraldatud karjaaedadega. Lõunapoolseim neist kuulub Tõnismäe, Tõnisa, Järve, Nõlvaku, Tammiku ja Võhke taludele. Praegu on ala karjatatav 10 veise ja 24 utega. Ka siin on karjatamiskoormus liiga väike. Praegu on niidu lõunapoolne ala juba tugevalt roostunud, samuti on sees üsna suured kareda kaisla kogumikud. Niidult loendati kokku 126 soontaimeliiki. Suuremas osas on tegemist tüüpilise suprasaliinse, rannalähedasel alal aga saliinse rannaniiduga. Maa-poolses osas on kitsa ribana ka osaliselt kadakatega kaetud loo-analoogi. Kaitsealustest liikidest esineb kahkjaspunast sõrmkäppa, soo-neiuvaipa, harilikku muguljuurt.

Põhja pool asub Oja, Löpe ja Tooma taludele kuuluv rannakarjamaa. Karjatatakse 5 veist, 7 utte ja 1 hobust. See ala on veidi paremas seisus võrreldes eelmisega - puuduvad suured pilliroo ja

kareda kaisla kogumikud. Samuti on ala liigirikkam - leitud 150 soontaime liiki, nende hulgas kahkjaspunane sõrmkäpp, harilik muguljuur ja emaputk. Kooslustest on esindatud mitmed tüüpilised saliinse ja suprasaliinse vööndi esindajad. Taas tuleb märkida alakarjatamist.

Suurim rannaniit jääb saare põhjaossa. Karjatatakse siin Linaküla talude veiseid, keda on vähemalt 16. Leitud liikide üldarv ei olnud väga suur - 123, kuid rannaniidu kohta on väikeseskaalaline liigirikkus küllalt suur. See tähendab, et 1 m² kasvas 23 liiki, mis on rannaniidu kohta küllalt suur. Väärtuslikumatest liikidest kohtab siin emaputke, pääsusilma, soolarohtu. Kõige suuremal pindalal levib punase aruheina kooslus, kuid leidub ka rannika-tuderloa kooslust ja väikesi soolakulaike, madalamates lohkudes lõhnheina ning lüñktarna kooslust. Väikese karjatamiskoormuse tõttu aga hakkavad kohati võimust võtma pilliroo, roog-aruheina ja kareda kaisla kogumikud, mille pindala võib juba hinnata 30%-le. Eeldatavasti on siinses rannas rikkalik linnustik.

Väärtuslik rannaniit jääb veel saare kirdeossa, kus karjatamine toimub 4 veise ja 11 utega. Ka siin pole summaarne liigirikkus kuigi suur - loendati 90 soontaime liiki, kuid jällegi on üsna kõrge väikeseskaalaline liigirikkus - 1m² 22 liiki. Väärtuslikemaist liikidest leiti emaputke ja kahkjaspunast sõrmkäppa. Domineeriv on siingi punase aruheina kooslus, järgneb rannika-tuderloa kooslus. Kohati leidub liivmulda - seal kasvab ka psammofüüte (näit. merihumur). Sellel niidul on pilliroo osatähtsus veel suhteliselt väike - ca 5%.

Kokkuvõttes võib rannaniitude kohta öelda järgmist:

1) neil ei esine summaarselt väga palju taimeliike, põhjuseks mulla karbonaatide vaesus, kuid väikeseskaalaline liigirikkus on küllalt suur. See on võrreldes teiste Eesti rannaniitudega üle keskmise. Haruldasi liike on rannaniitudel samuti enam-vähem võrdselt teiste piirkondade suhtes.

2) ca 2/3 Kihnu rannaniitudest on veel päris hästi säilinud, kuid murdepunkt on lähedal. Paljud loomapidajaist on juba eakad inimesed, üleüldine põllumajanduse allakäik ei meelita nooremaid loomi pidama.

3) Kihnu rannaniidud on suure pindalaga, suhteliselt hästi säilinud ning neil on kogu vabariigi ulatuses suur tähtsus ranna-alade nii liigilise kui koosluselise mitmekesisuse säilitamise osas. seetõttu tuleks kaaluda võimalust leida rahalisi või muid vahendeid toetamiseks loomapidamist siinsetel rannaniitudel.